

JEIGU BŪČIAU PREZIDENTAS

Po vienos konferencijos, kurioje buvo svarstomi blaivystės klausimai, netikėtai pradėjau blogai miegoti, vis į galvą lindo sapnas.

— Na, dabar pats matai, kad esi Prezidentas. Jokio čia sapno nėra: susidūrei akis į akį su savimi visų akivaizdoje, todėl galvok, svarstyk, numatyk. Į tave žiūri Tauta.

— Matyt, kad kito kelio nėra, reikia galvoti. Taip... pati svarbiausia mūsų yda ir silpnybė, kuri slepiama mano tautą — baisi girtuoklystė. Šitai nurodo Baltijos tyrimai. Šitai galvoja ir mano rinkėjai.

Ką aš galiu gero padaryti, kad tokia garbinga mūsų tauta nepalūžtų, atsitiestu visu ūgiu. Ar pakaks jėgų man, paprastam mirtingajam. O kita vertus, kas jeigu ne aš.

— Pagalvok analitiškai, Tave išrinko dauguma Lietuvos žmonių. Jie pasitiki Tavimi. Tu esi lyderis. Tu turi kalbos dovaną, esi įtaigi asmenybė. Tavo žodžio galia ne menkesnė kaip vyskupo Motiejaus Valančiaus. Reiškia, turiu **negalėti žodžių** ir kelti žmones. Kelti, kelti...

Aš nesu vienas kaip pirštas. Aš turiu šitiek daug tarnybų, kurios puikiai gali išnagrinėti situaciją. Be to, ir politinės partijos negali atsisakyti padėti tokiam reikalui. Situacijos analizė liudija, kad netenkame fiziškai jaunų ir darbingų žmonių: per penkmetį nepriklausomybės — 33 000. Iki 2000 metų bus dar 55 000 praradimų. Kiekvienais metais nuo alkoholio pamišęs po Lietuvą laksto provincijos miestelis su 2500 gyventojų. Daugiau kaip 700 užgęsta prie taurelės nepakilę iš užstalės. Dar kiti griebiasi ginklo, kuris gal kas ketvirto ar penkto kišėnėje.

Visi demografiniai rodikliai kelis metus iš eilės vis blogėja. Kiekvienas Lietuvos gyventojas per metus išgeria apie 20 litrų absoliutaus alkoholio —

vaizdžiau sakant po 4 didelius kibirus degtinės.

— Kažin, kodėl mano patarėjai nesugeba įvertinti susidariusios situacijos ir nepasiūlo įvesti Valstybės alkoholio monopolio. Gal per šiltai gyvena po mano sparneliu, apsnūdo. Todėl ir nemato nacionaline nelaimė virtusio girtavimo. Mūsų kaimynai švedai apgynė savo šalies alkoholio monopolio įstatymą prieš Europos bendriją, ši juos suprato. Todėl Švedijoje problemų ratas dėl girtavimo kelis kartus siauresnis negu Lietuvoje. Jie jau 130 metų nė vienos dienos nebuvo susilpninę kontrolės tarnybų darbo. Nes žino pražūtingas alkoholio pasekmes šiauriečiams Homo sapiens.

— Taip, taip, taip... turiu pasirinkti į ką tvirtai atsiremti ir priversti visus valdininkus ryžtingai veikti. Nes jie težino kėkšto balsu šaukti: „Be degtinės nebus lėšų, nebus pinigų biudžetui paremti.“

Aš per daug ilgai toleravau tuos giedorius. Labai įtikinančiai giedojo. Bet milijardiniai pinigėliai ne į tą maišą krenta.

— Švedai man dėstė savo tyrimų rezultatus, kurie parodo nacionalinį produkto kritimą 6 proc., jeigu gyventojai suvartoja 8 litrus absoliutaus alkoholio viename gyventojui. O kiek mes netenkame išgerdami net 20 litrų?

Atvežti alkoholiniai gėrimai tik „pagražina“ parduotuvių lentynas. Leidžia pasipuoti „laisvos rinkos prekybos pavo plunksnomis“ prekybininkams ir licencijų skirstytojams.

— Manau, kad įvedus Valstybės alkoholio monopolį leisiu saviems gaminti silpnus alkoholinius gėrimus — šitai nušausiu du zuikius: pagerės žmonių sveikata, bus naujų darbo vietų. Reikės pasinaudoti kaimynų skandinavų patirtimi ir 90 proc. pelno, gauto iš stiprių alkoholinių gėrimų ga-

mybos, nukreipti į Valstybės biudžetą. O iš silpnų gėrimų gamintojų reikia surinkti 60 proc. Žinoma, dabar visiška netvarka — skatinama prekiauti kiekvienoje pavartėje, net ir Seime.

— Aišku, būsiu nesąprastas, jeigu nepagalvočiau apie „samprotaujančią elitą“. Jie be raudono vyno nenurims, bala jų nematę... Tegu būna gero raudono ar balto sauso vyno. Beje, girdėjau medikai širsta dėl vėl atnaujintos spirituotų vynu gamybos, reikės rimtai pasidomėti, kas dedasi Anykščiuose, Alytuje... Bet ką daryti su kontrabandinio etilo spiritu. Jis yra pagamintas ne iš maisto medžiagų, nerektifikuotas. Tiek daug jo įvairiuose sandėliuose. Bobutės to „pilstuko“ kiekvienam prie stalo prineša. Bet išeitį rasti galima, pasitelkus policiją — dielio vargo nebūtų konfiskuoti kuo daugiau žmogaus sveikatai kenksmingų gėrimų.

Didžiulį darbą, aišku, reikės atlikti sutvirtinant valstybines sienas. Nes tai pirmos svarbos valstybės reikalas: sraunus spirito upeliai per sieną yra didesni ir galingesni mūsų tautos priešai negu Žirinovskio paranoja. Alkoholis skaido mūsų dvasines jėgas ir nuolankumui lenkia mūsų vyrus. Taip... ištis tie teisūs, kurie sako, kad sienų apsauga — kova už ilgalikę nepriklausomybę.

— Žurnalistai irgi turėtų mane suprasti ir padėti. Jie neturi pasiduoti galingiesiems reklamų užsakovams, dosniai žarstantiems pinigus, surinktus iš žmonių nelaimių. Lietuviai — garbingi, stiprūs, sugebantys atjausti ir padėti, mokantys įveikti negandas, galintys nugalėti sunkumus — būtina sukurti sektiną įvaizdį jaunimui. Blogiausia, kad daugel valdininkų labai aplaidžiai atlieka savo darbą dėl nuolatinio girtavimo: Privalau pats paremti iniciatyvius žmones, kurie nuo-

širdžiai dirba sunkų tautos blaivinimo darbą.

Nenormalu, kad neturime didelio specialaus valstybės laikraščio, kuriame būtų parodomos tokios margos girtuoklystės spalvos. Kuo esu blogesnis už žemaičių vyskupijos kunigus, kurie padeda leisti ir remia „Blaiviają Lietuvą“. Mano garbės reikalas yra sukurti Prezidento fondą, padėti blaivybės įdėjimams. Panašiai elgėsi tokie savo fondus įkūrę D. Karteris, R. Reiganas, kiti JAV prezidentai.

Man savigarba neleidžia numoti ranką į suklupusį ligonį, tiesiantį ranką į butelį degtinės. Turim tokius paliegėlius sugrąžinti šeimoms, bendruomenėi... Keistas dalykas — neduodi sergančiam alkoholio ir jis pasveiksta. Privalom sudaryti normalias sąlygas piliečiams nuo alkoholizmo gydytis.

Nekvaili skandinavai supratę, kokia svarbi ir būtina valstybinė alkoholio kontrolės tarnyba. Deja, mano pasiūlyti į ministrus vyrai šito nesuvokia, pataikauja vien prekeiviams alkoholiu.

Nacionalinė sveikatos taryba turėtų padėti man suprasti esmines žmonių sveikatos reikšmes. Nes be sveiko žmogaus negali būti aiškios Lietuvos ateities. Deja, ir Sveikatos taryba dar neegzistuoja. Paakinsiu greičiau sukurti.

Žodžiu, energingai kimbu į darbą. Nenoriu būti girtaujančios tautos Prezidentas. Noriu būti kylančios iš alkoholio liūno, garbingos tautos prezidentas.

Šioje sapno vietoje pabudau, šokau iš lovos. Nebeužmigau. Koks realus tas sapnas. Kiek minčių keliantis. Pagalvojęs, nutariau jį Jums, skaitytojai, atpasakoti.

Valentinas MACIULIS
Vilniaus psichiatrijos klinikos
generalinis direktorius,
medicinos daktaras